

Dr Jacek Welc

„Ile jest zysku w zysku”, czyli wpływ fuzji i przejęć na wiarygodność sprawozdań finansowych

Spółki, dokonujące przejęć innych podmiotów, od dnia przejęcia kontroli „włączają” majątek netto (tj. aktywa i zobowiązania) przejętego podmiotu do swojego skonsolidowanego bilansu. W kolejnych okresach ujmują również wyniki finansowe przejętego podmiotu w swoim skonsolidowanym rachunku zysków i strat.

Jednakże zasady rachunkowości, dotyczące księgowego rozliczania fuzji i przejęć (zarówno Międzynarodowe Standardy Rachunkowości, jak i polska Ustawa o rachunkowości), są na tyle niedoskonałe (a w mojej opinii wręcz ułomne), że stwarzają olbrzymie pole do nadużyć poprzez wykorzystanie licznych technik „kreatywnej księgowości”. Techniki te umożliwiają podmiotowi przejmującemu dokonanie księgowego rozliczenia przejęcia w taki sposób, by wykazać na tym przejęciu zawyżone własne skonsolidowane zyski (albo w okresie, kiedy przejęcia dokonano, albo w okresach późniejszych).

Na wykładzie zaprezentuję dwie spośród szeregu technik „kreatywnej księgowości”, dotyczących księgowego rozliczania fuzji i przejęć. Obydwie te techniki odnoszą się do przeszacowania aktywów przejętego podmiotu (z ich wartości księgowych do tzw. wartości godziwych), jakiego musi dokonać spółka przejmująca na dzień przejęcia. Obniżenie wiarygodności skonsolidowanych sprawozdań finansowych podmiotu przejmującego wynika tu z tego, że szacowanie wartości godziwych aktywów jest procesem wysoce subiektywnym i wiąże się z koniecznością przyjęcia wielu trudno weryfikowalnych założeń. Odpowiednie „żonglowanie” tymi założeniami umożliwia takie przeszacowanie aktywów przejętego podmiotu, które skutkuje wykazaniem „papierowych” zysków przez spółkę przejmującą.

Na wykładzie zaprezentuję przykłady liczbowe (oparte na danych fikcyjnych), pokazujące, że zarówno zaniżenie wycen aktywów przejętego podmiotu (zwiększające tzw. „wartość firmy” z przejęcia), jak i zawyżenie tych wycen (skutkujące powstaniem tzw. „ujemnej wartości firmy”), umożliwia istotne zawyżenie zysków skonsolidowanych raportowanych przez podmiot przejmujący. Przedstawię również dwa przykłady „z polskiego podwórka” (PBG S.A. oraz DSS S.A.), które dobitnie pokazują, jak czujnym należy być analizując sprawozdania finansowe spółek dokonujących przejęć innych podmiotów.

Zapraszam zatem na mój wykład ☺